

54ste vergadering

Dinsdag 12 maart 2002

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 144 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, Bolhuis, Van Bommel, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Çörüz, Crone, Depla, Van Dijke, Dijkma, Dijkstal, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Ten Hoopen, De Hoop Scheffer, Horn, Jonker, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Van Lente, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Molenaar, Mosterd, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, De Pater-van der Meer, Pitstra, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Slob, Smits, Snijder-Hazelhoff, Van Splunter, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, De Swart, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbeet, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries,

Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit en Witteveen-Hevinga,

en de heer De Vries, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Hindriks en Biesheuvel, wegens verblijf buitenslands;

Koenders, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Van Beek, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Zijlstra, wegens bezigheden elders, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Kant aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **de exorbitante winsten van orthodontisten**.

□

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Het is niet overal schraal in de gezondheidszorg in Nederland. Uit een onderzoek van Nova en het Utrechts Nieuwsblad komen exorbitante verrijkingen onder orthodontisten naar voren. Orthodontisten krijgen een vergoeding voor hun behandeling. De tarieven voor die vergoeding zijn gebaseerd op de praktijkkosten en andere onkosten die ervan afgetrokken moeten worden, waarna er vervolgens een inkomen wordt overgehouden. Het norminkomen is zo'n f 160.000. Het is de bedoeling dat men dat bedrag ongeveer aan inkomen overhoudt. Uit het onderzoek blijkt echter dat een flink deel van hen er veel meer aan overhoudt. Er werd een voorbeeld genoemd van twee orthodontisten die vanaf 1994 een praktijk hebben en een vermogen hebben opgebouwd van 17 mln. Dat kunnen zij onder meer door de forse kortingen op de materialen die zij vervolgens in eigen zak steken.

De kortingen en bonussen kennen wij natuurlijk al van de farmaceutische industrie en de apothekers. Wij hebben daar in de Tweede Kamer heel vaak over gedebatteerd. Wij hebben er jarenlang bovenop gezeten en het heeft ook jaren geduurd voordat er daadwerkelijk iets aan gedaan werd. Dat moet hier

Kant

toch echt sneller kunnen! Het gaat hier ook om premiecenten van onze Nederlandse bevolking. Het gaat om premiecenten en daarbovenop veel geld dat ouders nog extra moeten bijleggen voor de beugel van hun kind. En voor zijn kind wil iedereen het beste. Heel wat ouders betalen zich letterlijk krom voor rechte tanden van hun pubers. Verrijking hierop kan volgens mijn fractie echt niet door de beugel! Wat vindt de minister van de uitkomsten van dit onderzoek en wat zal zij ondernemen tegen de hoge winsten? Wat vindt zij van de fikse kortingen die gegeven worden? Wat vindt zij bijvoorbeeld van het fêteren en het geven van cadeaus? Ik heb gelezen dat hierbij zelfs bootjes en vliegtuigen aan de orde zijn. Dat komt mij ook bekend voor uit de farmaceutische industrie. Is de minister met mij van mening dat de kortingen bij de zorg en de patiënt terecht moeten komen, en niet in de zakken van de orthodontisten? Hoe gaat de minister hier snel voor zorgen?

Een ander aspect is dat de winsten ook ten koste kunnen gaan van de kwaliteit. Ook dat blijkt uit het onderzoek. Moeten er niet snel kwaliteitseisen komen op het punt van het materieel en de behandeling? Wat is het oordeel van de minister over de kwaliteit bij de commerciële aanpak van een aantal op grote productie gerichte bedrijven in deze sector? Een voorbeeld hiervan is de keten "Orthocenter", een beursgenoteerd bedrijf dat ook veel behandelingen laat doen door assistentes en tandartsen in plaats van door orthodontisten. Er wordt gezegd dat dit beursgenoteerde bedrijf een slechte kwaliteit levert. Het beursgenoteerde commerciële bedrijf heeft er natuurlijk ook belang bij om zoveel mogelijk behandelingen te doen. Het heeft belang bij een grote productie. Wat vindt de minister van deze ontwikkeling?

□

Minister **Borst-Eilers**: Voorzitter. Mevrouw Kant vraagt om mijn oordeel over het onderzoek dat is verricht door Nova en het Utrechts Nieuwsblad. Er wordt gesproken over het overgrote deel van de orthodontisten, maar ook als het om een kleiner aantal zou gaan, ben ik daar natuurlijk door geschokt. Mevrouw Kant heeft gevraagd wat ik ga ondernemen. Dit is geen

fenomeen dat zich leent voor een onderzoek door de Economische controledienst. Een dergelijk onderzoek richt zich bijvoorbeeld op het twee keer uitschrijven van een rekening voor dezelfde handeling of het hanteren van een ander tarief dan is vastgesteld voor een bepaalde handeling. Dit heeft alles te maken met het begrip richtige tarieven. Het Centraal orgaan tarieven gezondheidszorg moet richtige tarieven vaststellen. Die tarieven dateren al weer van een hele tijd geleden voor de orthodontisten. Het gaat dan om de tijd van de driestoelenpraktijk. Inmiddels gaat het vaak om praktijken met vier, vijf en soms zes stoelen. Er is tevens sprake van dat een deel van het werk door hulpkrachten wordt gedaan. De partijen die hierover gaan: het CTG, de Zorgverzekeraars Nederland en de Nederlandse maatschappij tot bevordering der tandheelkunde, hebben reeds afgesproken, voordat deze berichten in de pers kwamen, om begin april rond de tafel te gaan zitten om de tarieven opnieuw te bekijken. Dat is de juiste weg.

Wat vind ik van de kortingen? Men kan twee dingen doen met kortingen. Kortingen moeten terugvloeien naar de zorg. Daarover zijn wij het eens. Dat is een kamerbrede opvatting. De regering is het daarmee eens. Nu kunnen wij natuurlijk beginnen met een soort "claw backoperatie". Wie toch bezig is met het herijken van de tarieven kan het echter ook voor de hand vinden liggen om met de kortingen als bestanddeel van het inkomen rekening te houden bij het vaststellen van het tarief. Dat is niet de weg die wij bij de apothekers gekozen hebben. Dat had overigens gekund. Dan was het een zaak geweest van receptregelvergoeding versus kortingen. Het is echter ook hier een weg die in ieder geval verkend kan worden. Ik zal dat ook aan de partijen meegeven.

Over de cadeaus hebben wij regels vastgesteld. Als daarbij het bekende bedrag wordt overschreden, moet daaraan een eind worden gemaakt.

Ik beschouw de kwaliteitseisen, het materieel, de behandeling en het Orthocentre gezamenlijk. Ik wil de inspectie voor de gezondheidszorg vragen om dit geheel in onderzoek te nemen.

Mevrouw **Kant** (SP): Ik dank de minister voor haar antwoord en voor

de vele toezeggingen die zij heeft gedaan. Ik wil de minister het volgende vragen over het onderzoek naar de tarieven. Men gaat in april rond de tafel zitten, waarbij mogelijk ook de kortingen en bonussen meegenomen worden. Ik vraag de minister met nadruk om daar spoed achter te zetten. Bij de apothekers hebben wij immers gezien dat er jarenlang gediscussieerd en onderhandeld moest worden voordat het geld dat bestemd is voor de gezondheidszorg naar die zorg terugvloeide. In dit geval moet dat geld uit de zakken van de orthodontisten en terug naar de zorg.

Ik heb hierover een extra vraag. Wij moeten immers voorkomen dat de goeden onder de kwaden gaan lijden. Er zijn natuurlijk orthodontisten die met de huidige tarieven goede zorg verlenen en zorgvuldig de tijd nemen voor een behandeling. Vandaar dat ik een vraag heb gesteld over de kwaliteit. Ik ben blij dat de minister de inspectie daar onderzoek naar wil laten doen. Ik wil ook het zo-even genoemde element in het onderzoek meegenomen zien. In hoeverre zijn de kortingen die nu gegeven worden, kortingen waardoor het goedkoper kan? In dat geval moet het geld terug naar de zorg. Soms zijn het kortingen omdat er geen goed materiaal wordt geleverd. Ik doel dan op materiaal dat onder de maat is. Ik wil met nadruk extra aandacht vragen voor de kwaliteit als het gaat om de zorgverlening en het materiaal dat geleverd wordt door de grote commerciële ketens.

Ik heb geschetst dat er een commerciële keten is die doet in de orthodontiek. Het gaat om een beursgenoteerd bedrijf. Mijn vraag is wat de minister van deze ontwikkeling vindt. Moet, ook als het gaat om de gebitten van kinderen, niet gewoon de zorg geleverd worden die nodig is? Wij moeten toch niet naar een situatie toe waarbij dit soort bedrijven er belang bij hebben om zo veel mogelijk kinderen "beugeltjes aan te praten"? Die situatie moeten wij toch niet nastreven? Dat gaat toch ten koste van de kwaliteit van de mondzorg?

Minister **Borst-Eilers**: Voorzitter. Mevrouw Kant spreekt van de goeden die niet mogen lijden onder de kwaden. Dat is een belangrijk punt. Ik ben heel blij dat de Nederlandse maatschappij tot

Borst-Eilers

bevordering der tandheekkunde direct met een persbericht naar buiten is gekomen. Zij stellen dat als het onderzoek van Nova en het Utrechts Nieuwsblad waar is, er duidelijk sprake is van rotte appels in de mand. De beroepsgroep wil er in dat geval iets aan doen. Men stelt tevens de overtuiging te hebben dat het om uitzonderingen gaat. Ik hoop dat ook maar. Ik zou het prettig vinden als de bedoelde beroepsgroep zich in het algemeen correct gedraagt en niet probeert om aan de patiënten meer te verdienen dan volgens de tarieven is afgesproken. De bedoelde tarieven zijn overigens maximumtarieven.

Eén zaak verbaast mij overigens. Ik doel op de Zorgverzekeraars Nederland. Als dit werkelijk zo vaak voorkomt, verbaast het mij dat de zorgverzekeraars de zaak niet op het spoor zijn gekomen. Zij zien immers als eerste dat bepaalde orthodontisten veel en hoge rekeningen schrijven. Maar goed, men gaat nu bij elkaar zitten, zodat die zaak ook wel weer gerepareerd wordt. Ik herhaal dat ik blij ben met de opstelling van de Nederlandse maatschappij tot bevordering der tandheekkunde. Die toont zich hier namelijk een goede beroepsvereniging, omdat zij vindt dat zij, als het waar is, er onmiddellijk wat aan moet doen.

Mevrouw Kant wil graag spoed. Dat ben ik helemaal met haar eens. Nu zoiets boven water is, moet je spoed betrachten. Bovendien is begin april natuurlijk heel dichtbij. De afspraak was al gemaakt en wordt door al die partijen al voorbereid, zodat het heus wel snel tot een uitkomst zal leiden. Bijvoorbeeld tot de uitkomst dat de tarieven omlaag kunnen, omdat je tegenwoordig meer patiënten behandelt in dezelfde tijd.

Bij het behandelen van meer patiënten in dezelfde tijd komt tegelijkertijd het kwaliteitsaspect om de hoek kijken, waar mevrouw Kant ook over sprak. Zij had het over een commerciële keten, maar wij spreken hier natuurlijk over derde-compartimentszorg. Het zit voor 2% in het tweede compartiment: het op medische indicatie behandelen van de echte afwijkingen. Cosmetische behandelingen, waarbij het niet om de functie van het gebit maar om de fraaiheid ervan gaat, zitten in het derde compartiment. Op een gegeven moment ontstaan daarbij

winstbeogende instellingen. Tegelijkertijd is echter nog wel de Wet tarieven gezondheidszorg van kracht, wat misschien maar goed ook is, omdat er een schaarste aan orthodontisten is. Als je de prijzen loslaat en de orthodontie helemaal in de vrije hoek "gooit", wordt orthodontie nog veel en veel duurder. Die is nog relatief goedkoop in vergelijking met die in de ons omringende landen waar het allemaal commercie is.

Je kunt dus niet tegenhouden dat dergelijke zaken zich voltrekken in het derde compartiment, maar de inspectie moet er in elk geval op toezien dat de kwaliteit goed is. Ik vraag daarbij ook wat attentie van de zorgverzekeraars. Als het beeld bestaat dat er heel veel goedkope arbeidskrachten en goedkoop materiaal is en dat de kinderen maar van alles wordt aangepreut, kan de zorgverzekeraar daar zeker iets van vinden. Bovendien moet de tandarts kinderen niet onnodig verwijzen. Bij al die zaken moet iedere partij zijn eigen verantwoordelijkheid nemen.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. De minister zegt terecht dat het voor een groot deel in het derde compartiment zit. Heel vaak krijgen ouders het daarom maar tot een bepaald bedrag vergoed. Moeten wij echter ook niet de principiële vraag durven stellen of dit soort zorg die al heel normaal is en als sociaal-wenselijke medische zorg wordt gezien, niet eigenlijk gewoon in het pakket hoort? Dan kan iedereen er in gelijke mate gebruik van maken. Als er een medisch-sociale indicatie is, moet het volledig vergoed worden, zodat wij weer volledig greep krijgen op de kwaliteit en op wat er in de orthodontie precies gebeurt.

Er komt een onderzoek van de inspectie dat natuurlijk ook over de derdecompartimentszorg gaat, de zorg waarvoor je je kunt bijverzekeren of die je zelf kunt kopen. De overheid is natuurlijk ook verantwoordelijk voor wat er in de commerciële hoek kan gebeuren. De minister erkent dat ook. In het Utrechts Nieuwsblad lees ik vreselijke verhalen over ontstekingen, afstervende tandwortels en tanden die uitvallen door foute toepassingen van beugels. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om daar ook goed op te letten. Wanneer kunnen wij dat

onderzoek van de inspectie verwachten?

Minister **Borst-Eilers**: Dat laatste zal ik schriftelijk laten weten. Daar kan ik nu geen datum voor noemen. Verder schetst u een beeld van ouders die met hun kind naar een orthodontist gaan, waarna er ontstekingen komen en de tanden eruit vallen, dus alles verkeerd gaat. Zouden die ouders dan echt maar doorgaan met die behandeling? Ouders hebben de verantwoordelijkheid om het beste met hun kinderen voor te hebben en dan ligt het toch voor de hand dat zij met de behandeling stoppen en teruggaan naar de tandarts?

Mevrouw **Kant** (SP): Het probleem is dat het kwaad dan al geschied is. Ouders gaan met de beste bedoelingen naar de orthodontist om een beugeltje voor hun kind te krijgen en als dat vervolgens fout loopt, is het kwaad al geschied. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om ervoor te zorgen dat dit soort praktijken zich niet kunnen voordoen en dat orthodontisten aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen.

Minister **Borst-Eilers**: Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om te zorgen voor goed toezicht op de kwaliteit. Als dit soort signalen komen, is dat voor de inspectie, ook zonder dat ik daarom vraag, al een reden om ernaar te kijken.

Wat mij niet aan de orde lijkt, is een pakketdiscussie. Ik wil wel zeggen dat het kabinet uitgaat van het standpunt dat het pakket moet zijn gebaseerd op noodzakelijke zorg. Ik behoor tot de generatie die leefde in een tijd dat er nog geen orthodontisten bestonden en wij waren ook gelukkig. Het is geen kwestie van noodzaak. In onze samenleving willen wij er allemaal zo mooi mogelijk uitzien, maar dit kan mijns inziens wel buiten de collectieve portemonnee blijven.

De heer **Buijs** (CDA): Ik stel voorop dat ik het eens ben met de inhoud van het betoog van mevrouw Kant. Ik wil haar echter nog een vraag stellen over de verantwoordelijkheidsverdeling. Na de berichten in de media is ons ook ter ore gekomen dat de heer Scheerder van het College tarieven gezondheidszorg zeer verantwoordigd is en ook een onderzoek gaat instellen. Hij gaat

Borst-Eilers

ervan uit dat de oorzaak voorname-lijk ligt in het feit dat de tarieven zijn gebaseerd op de hoeveelheid stoelen die er is. Hij heeft aangekondigd dat dit zal worden onderzocht en gecorrigeerd. Als er teveel betaald is, moet er worden terugbetaald. Vindt mevrouw Kant dit voldoende naast het inspectieonderzoek dat de minister heeft aangekondigd?

Mevrouw **Kant** (SP): Ik kan dit pas beoordelen als ik de antwoorden van de minister heb gehoord. Volgens mij is deze Kamer ingesteld om als zich iets voordoet in de maatschap-pij, de minister ter verantwoording te roepen. Ik discussieer niet met de heer Scheerder van het CTG, ik discussieer met de minister. De minister heeft in antwoord op mijn vragen toegezegd dat zij vaart zal zetten achter dit onderzoek, dat zal worden nagegaan of het geld kan terugvloeien naar de zorg in plaats van in de zak van de orthodontisten en dat er een inspectieonderzoek komt. Ik heb hiermee heel content.

De heer **Buijs** (CDA): Ik herhaal dat ik het eens ben met de inhoud van het betoog van mevrouw Kant. Het onderzoek door de inspectie was al aangekondigd. Nu heeft het CTG een onderzoek aangekondigd. Is dit naar de mening van mevrouw Kant voldoende?

Mevrouw **Kant** (SP): Dit hangt er vanaf wat er met het onderzoek gebeurt. Daarom heb ik gevraagd of de minister vandaag naar de Kamer wil komen. Ik wil van haar de toezegging dat zij hieraan iets doet. Zij heeft dit nu toegezegd. Zij heeft gezegd dat dit in de gaten wordt gehouden. Als dit niet snel genoeg gaat, zullen wij hier opnieuw spreken over de vraag hoe wij die premies kunnen laten terugvloeien naar de zorg.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Bussemaker.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Aan het einde van deze week vindt in Barcelona een Europese top plaats. Daar zal onder andere worden gesproken over de voortgang van de Lissabonafspraken die betrekking hebben op een dynamische

kenniseconomie, maar vooral ook op meer en betere banen en sociale samenhang. Minister Vermeend van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zei zelf al dat het daar gaat om werkgelegenheid, sociaal beleid en armoedebestrijding. Helaas zijn de ministers van sociale zaken niet bij deze top aanwezig, ondanks het verzoek daartoe van onder anderen de Belgische premier Verhofstadt.

Helaas hebben wij in deze Kamer niet met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over deze top en de inzet daarvoor kunnen spreken, omdat het zou samenvallen met het WAO-debat. Ik zou daarom willen vragen of de hoofdpunten van de Sociale Raad die inmiddels heeft plaatsgevonden, aan de Kamer kunnen worden voorgelegd vóór morgenochtend tien uur. Wij kunnen die dan meenemen bij het rondetafelgesprek dat morgen plaatsvindt, en het algemeen overleg over de Europese Raad dat aanstaande donderdag wordt gehouden.

Ik zou verder graag van de regering vernemen waarom de ministers van sociale zaken uiteindelijk niet zijn uitgenodigd bij de top in Barcelona, ondanks de eerdere verzoeken daartoe.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Verhagen.

De heer **Verhagen** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Wij hebben onlangs van de minister-president antwoord gekregen op de vragen die mijn fractie heeft gesteld over de verschijningsdatum van het NIOD-rapport. Wij hebben onder meer gevraagd of het mogelijk is dit rapport op een eerder moment te publiceren. Uit de antwoorden van de minister-president blijkt dat het NIOD-rapport niet eerder zal verschijnen dan de voorziene datum van 10 april. Omdat de CDA-fractie het van groot belang acht dat er nog voor het verkiezingsreces een debat op hoofdlijnen kan plaatsvinden met de verantwoordelijke bewindslieden, vraag ik of tegelijk met de aanbieding van het NIOD-rapport aan de Kamer de kabinetsreactie op dit rapport aan de Kamer kan worden

aangeboden, opdat er op een zinvolle wijze van gedachten gewisseld kan worden met de regering over het kabinetsstandpunt terzake.

De **voorzitter**: Ik aarzel een beetje, want ik denk niet dat u mag verwachten dat de regering zich al op 10 april, de dag dat het rapport wordt aangeboden, een mening over dit rapport heeft gevormd.

De heer **Verhagen** (CDA): Ik denk dat ik dit wel mag verwachten, aangezien het kabinet bij monde van de minister-president te kennen heeft gegeven dat het de wil en de bereidheid heeft om verantwoording af te leggen en op hoofdlijnen met de Kamer te debatteren. Voorts biedt het overleg voor de definitieve publicatie het kabinet voldoende gelegenheid om zich op de hoogte te stellen van de grote lijnen van het rapport. Ik denk dan ook dat het kabinet op een verantwoorde wijze een reactie kan voorbereiden. Het is duidelijk dat wij tot 10 april moeten wachten op het verschijnen van dit rapport. Ik gebruik deze gelegenheid dan ook aan om aan te kondigen dat wij het op prijs zouden stellen als het kabinet al op 10 april op het rapport reageert.

De **voorzitter**: Ik wil mij hier verder niet mee bemoeien, maar dit is geen antwoord op mijn vraag.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Voorzitter. Uw vraag is de mijne, maar laat het kabinet hier maar op reageren. Wij merken wel of het kabinet ons onderbouwd mee zal delen dat het op een later tijdstip met een reactie komt. Ik laat in het midden of de vraag van de heer Verhagen ook de mijne is, maar ik wil wel aandacht vragen, via de heer Verhagen, voor het volgende. Het NIOD-rapport is geen advies aan de regering en zelfs geen evaluatie-rapport. Het is een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Dat zal zijn doorwerking hebben in de vraag of er sowieso wel een regerings-reactie moet komen. Ik heb al eens een keer eerder de stelling betrokken dat wij daar niet al te gemakkelijk van mogen uitgaan. Als het kabinet met een reactie komt, zal het wetenschappelijke karakter van het rapport ook in deze reactie doorwerken. Ik wil dit op deze manier graag aan het stenogram toevertrouwen.